

Alex Riemersma

Lector Fries en meertaligheid in onderwijs en opvoeding aan de Stenden en NHL hogescholen
Ljouwert/Leeuwarden

Meertalig onderwijs – ook voor allochtone kinderen

Engels in het basisonderwijs is erg in trek. Iedereen weet, dat je in deze maatschappij naast het Nederlands ook Engels nodig hebt. Het idee is, dat kinderen liefst zo vroeg mogelijk moeten beginnen met het leren van een tweede taal, naast en met behulp van goed onderwijs in de moedertaal. Dat is goed voor beide talen, mits goed en systematisch onderwezen, met taalrijke input thuis en op school: voorlezen, vertellen, zingen, toneelspelen en nadenken over taal en taalvergelijking. Meertalig onderwijs is geen belemmering voor de taalontwikkeling van de moedertaal. Dat weten wij in Fryslân al sinds de jaren vijftig, toen tweetalig onderwijs met Fries en Nederlands werd ingevoerd. Sinds twintig jaar wordt geëxperimenteerd met drietalig onderwijs, met Fries, Nederlands en Engels als vak en als voertaal bij andere leergebieden. Nu geven 75 basisscholen in Fryslân drietalig onderwijs. Eén van deze scholen doet mee in het nationale proefproject van OCW naar meertalig onderwijs vanaf groep 1. De leeropbrengsten voor Nederlands zijn niet slechter dan op andere scholen; ze zijn voor Fries en Engels beter dan op ééntalige scholen met Engels en Fries alleen als vak.

De meerwaarde van meertalig onderwijs is ook, dat de leerling in de vertrouwde leeromgeving leert om te gaan met verschillen en zich hierdoor flexibeler opstelt in het sociale-taalverkeer met anderen. Deze meerwaarde van meertalig onderwijs geldt uiteraard ook voor kinderen van vluchtelingen en asielzoekers; en voor eerste-generatie Nederlanders (vaak nog aangeduid als allochtone kinderen). Deze kinderen gaan niet slechter in het Engels presteren dan de Friese kinderen, hun taalbeheersing van het Nederlands kan ook versterkt worden door de erkenning en het veilige gebruik van de echte moedertaal. Wij kunnen niet alle talen van de vluchtelingen op school aanleren. Maar wij kunnen wel de verschillende talen en culturen van de kinderen met regelmaat als thema bij wereldoriëntatie aan bod laten komen. Hierbij kan tegelijk de ouderparticipatie versterkt worden door de ouders of opa's en oma's uit te nodigen traditionele verhalen te vertellen of liederen te zingen, bijzondere gebruiksvoorwerpen of muziekinstrumenten toe te lichten. Hierdoor zullen zij zich meer welkom voelen op onze scholen. Op sommige scholen in Vlaanderen wordt gewerkt met goede kinderboeken in twee talen, de oorspronkelijke taal van de nieuwkomers én het Nederlands. Hierdoor wordt de waarde van de eigen traditie en taal bevestigd voor de identiteitsvorming en tegelijk het bewustzijn van de waarde van meertaligheid versterkt.

Als de eerste-generatie Nederlanders, en ook de vluchtelingen en asielzoekers de kans krijgen hun eigen moedertaal te gebruiken en op school tegelijk Nederlands én Engels te leren, zullen zich hier niet alleen beter thuis voelen. Zij kunnen dan ook beter functioneren als ambassadeurs en schakelfiguren met het land waar zij vandaan komen en waar zij vast en zeker ook graag weer naar terugkeren.